

ПСИХОЛОГІЯ

Yarmolchyk, M.O. (2021). Osoblyvosti kopynh-stratehii u viiskovosluzhbovtziv zbroinykh syl Ukrainy pid chas zakhodiv dekompresii [Peculiarities of Coping Strategies in the Military of the Armed Forces of Ukraine during Decompression Measures]. *Habitus*, 22, 111–115.

Y. Olefirenko, N. Proskurka

VALUE ORIENTATIONS AND BEHAVIORAL STRATEGIES OF MILITARY PERSONNEL IN WAR CONDITIONS

Abstract

*The article presents the results of a study of the relationship between military personnel's value orientations and their coping strategies. The **purpose** of the study is to theoretically analyze and experimentally investigate the peculiarities of military behavior in war and the influence of value orientations on the choice of their coping strategies.*

*The following **methods** were used in the study: theoretical (literature analysis, classification, systematization, generalization of the results), empirical (survey, testing) and methods of statistical and mathematical data processing (SPSS 19.0). Psychodiagnostic techniques were used in the empirical study: "Value Orientations" by M. Rokic, "Ways of Coping Behavior" by R. Lazarus.*

***Results.** In the course of the experimental study, it was found that for servicemen, the significant terminal values are "happy family life", "love", "health", "active life" and "good, loyal friends". These values help servicemen to fulfill their tasks. At the same time, the instrumental leading values of "accuracy", "honesty", "good manners", "strong will" and "self-control" help servicemen adapt to the conditions of combat operations. The results of the study of coping behaviors revealed that the most adaptive coping for most servicemen is acceptance of responsibility (59.2%). The most maladaptive is self-control (37.0%).*

The results of the correlation analysis revealed connections between the coping strategies "self-control", "acceptance of responsibility", "avoidance" and instrumental values "high demands", "intransigence to shortcomings" and "tolerance". And also, between the coping strategies "confrontation", "distancing", "planned problem solving", "positive reassessment" and terminal values: "active life", "productive life", "freedom", "social vocation".

***Conclusions.** The results of the study have shown that the value orientations of military personnel are related to the choice of adaptive and constructive coping strategies and affect the psychological state of the military and their overall combat readiness.*

***Keywords:** value orientations; coping strategies; military personnel; war conditions.*

DOI

УДК 159.922

Т. Павленко

РОЗУМІННЯ КОНСТРУКТУ «ВОЛОДІННЯ» В СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ ВІДПОВІДНО МЕТОДУ ПСИХОТЕРАПІЇ «Я-РЕКОНСТРУКЦІЯ»

Резюме

*У статті проаналізовано поняття структури особистості в методі психотерапія «Я-реконструкція», та обґрунтовано визначення поняття «володіння» як однієї з основних її складових. Розроблено авторське визначення цього конструкту. Теоретичні матеріали проілюстровано відповідними таблицями. **Мета** дослідження полягає у висвітленні поглядів на роль конструкту «володіння» в формуванні травм особистості, та їх впливові на життя. **Методи дослідження:** теоретичний аналіз, наукових праць у галузі психології, медицини; систематизація та логічне узагальнення отриманого матеріалу. Процедура дослідження передбачала залучення бібліографічного, поетапно-проблемного та порівняльного методів з метою розуміння конструкту «володіння» в структурі особистості відповідно методу психотерапії «Я-реконструкція» (Павленко, 2022). Визначено, що для розробки структури особистості, потрібно враховувати низку критеріїв відповідності, які дозволять в повній мірі відобразити внутрішні процеси. В нашому випадку основними конструктами є бажання,*

володіння та задоволення. В цій статті було запропоновано абсолютно новий погляд на роль володіння в житті особистості, його вплив на інші структурні елементи в психіці людини. **В результаті** було запропоновано авторське визначення конструкту «володіння», та проілюстровано формування травми цього конструкту відповідно методу психотерапії «Я-реконструкція».

У **висновках** було узагальнено роль конструкту «володіння» в відображенні структури особистості, та показано можливості роботи в ньому, в психотерапевтичному процесі. Наприклад, проблеми в харчовій поведінці, розвиток залежності до речей, препаратів чи людини, бажання викидати або роздавати свої речі, схильність до імпульсивних покупок є ознаками травмованості цього конструкту.

Ключові слова: володіння; психотерапія; структура особистості; я-реконструкція

Вступ. Не дивлячись на те, що термін «реконструкція» в психології був запропонований ще З. Фрейдом, цей напрямок так і не набув подальшого дослідження аж до тепер. Автор говорив, що психолог працює не з чимось зруйнованим, а чимось живим, цілісним. Саме такого підходу дотримувались і ми під час створення методу психотерапії Я-реконструкція (Павленко, 2022). Метод працює з наявним у особистості внутрішнім матеріалом з метою побудови нових, конструктивніших структур, переосмислення себе, світу та свого місця в ньому.

Завдання:

- проаналізувати рівень розробленості досліджуваної проблеми;
- проаналізувати основні підходи у вивченні поняття «володіння»;
- проаналізувати причини виникнення травми конструкту «володіння».

Методи дослідження: теоретичного рівня (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація наукових джерел з проблеми дослідження).

Результати. На основі проведеного теоретично-аналітичного аналізу проаналізовано основні підходи до визначення поняття «володіння» та створено власне визначення в методі психотерапії «Я-реконструкція». Додатково проілюстровано формування травми цього конструкту відповідно методу психотерапії «Я-реконструкція».

Дискусія. Відповідно методу психотерапії «Я-реконструкція» основними структурними елементами особистості, які ми ще називаємо конструктами, є бажання, володіння та задоволення. Саме вони можуть зазнати негативного впливу під час виховання, сприяти усвідомленню деструктивних уявлень особистістю про себе та стати причиною заборон для реалізації «права бути» та «права існувати». Тобто, щоб жити, людина повинна мати змогу реалізувати свої бажання, володіти продуктами своєї діяльності та отримувати задоволення від процесу розвитку та його результатів (Павленко, 2023). Якщо один з цих конструктів зазнав травматизації, це обов'язково матиме вплив і на інші. Зазвичай кожен зі структурних елементів зазнає негативного впливу, проте деструктивність цього впливу визначається кожною особистістю окремо, її досвідом, вродженими особливостями. Для роботи з визначенням рівня розвитку травмованості того чи іншого конструкту можна використовувати опитувальник «Діагностика довербальних травм згідно методу психотерапії «Я-реконструкція (ДДТ.ЯР)»», який розроблений з метою діагностики заборон на рівні бажання, володіння та задоволення (Павленко 2022).

Виходячи з назви конструктів, в методі визначається три основні заборони: бажати, володіти та отримувати задоволення.

Одним з основних факторів, які впливають на формування вище вказаних заборон, є стосунки з матір'ю, або людиною, яка її замінює (наприклад, вихователь в дитячому будинку). В таблиці 1 проілюстровано ставлення різних типів умовно деструктивних матерів до основних конструктів особистості.

Таблиця 1.

Вплив фігури матері на розвиток заборон основних конструктів відповідно методу психотерапії «Я-реконструкція»

	Бажання	Володіння	Задоволення
«Холодна» мати	Мати є недоступною, дитина розуміє що її бажання (контакт з матір'ю) в зоні	Дитина отримує не такий близький контакт якби їй хотілось. Формується уявлення «Я можу володіти	Так як заборонено бажати, володіти чимось бажаним, то задоволення і не

	<p>недосяжності. Формується уявлення «хочу = не зможу отримати, тому бажати не можна». Доросла людина бере тільки те що дають інші, власні бажання сприймаються як щось недоступне. Це стосується і тілесних бажань. Особистість відмовляється від них.</p>	<p>не тим чим я хочу, я тим, що мені дають». Доросла людина з заборонаю володіти буде намагатись все заслужити, матиме поведінку жертви. Вона буде готова пожертвувати собою, якби тільки заслужити увагу.</p>	<p>наступає. А те, що людина сприймає як задоволення є чимось руйнівним та деструктивним. Саме про таке задоволення з. Фрейд говорив як про «тонатос».</p>
<p>Гіперопікаюча мати</p>	<p>Бажання як таке ще не встигло сформуватись, так як мати вже мала фантазію що дитина щось хоче, і вже задовольнила це «бажання». Наприклад, годувала дитину через сил, щоб та не була голодна і їй раптом не стало погано. Тобто дитина задовольнила собою чуже бажання і вже в дорослому віці її поведінка буде направлена саме на це.</p>	<p>Так як дитина сприймає чужі бажання за свої, то і володіти вона відповідно буде тим, що їй побажав хтось. Це людина яка буде слідувати соціальним модним тенденціям або примусам про те, чим краще володіти. Також така людина зазвичай не може відмовляти. Буде брати все що, що інші скажуть їй брати, чи що інша позначають як потрібне.</p>	<p>Зазвичай задоволення у такої людини є тоді, коли вона досягла чогось, що побажали їй інші. Наприклад, потрібно мати машину такої марки, то вона її здобуде. Проте, щоб уникнути тиску оточення і мати «своє задоволення», особистість буде уникати контактів і задовольнятися «з під тишка», щоб інші не встигли висловити свою думку з цього приводу. В якості прикладу можна привести бажання їсти вночі доки ніхто не бачить.</p>

Вплив матері на розвиток дитини досліджував Дональд Віннікотт. Він та його послідовники описали, що відбувається з дитиною при взаємодії з різними типами матерів (Віннікотт, 2021). При взаємодії з «холодною» матір'ю дитина потрапляє в стан ізоляції без можливості задовольнити свої потреби. Стан, коли людина не може кудись піти, щось зробити, покликати на допомогу, а може лише лежати в безвиході, це про немовля, у якого не було іншого виходу, як відключити свої тілесні відчуття і почуття, відключити своє тіло. Щоб не було болю.

У психіки є завдання будь-яким способом зберегти людині життя. І для цього вона занурює її в так званий шизоїдний притулок. На цьому етапі розвитку це єдиний спосіб, який у дитини є. Відключення контакту з реальністю у дорослої людини відбувається тоді, коли немає контакту із собою. Коли сталося падіння у довербальну травму. Які відносини людини із самою собою, такі її відносини та з іншими людьми.

У дорослому віці цей механізм продовжує діяти, розділяючи стресові переживання на частини: думки окремо, відчуття, почуття, імпульси окремо. Всі ці аспекти подій зберігаються у різних, закритих для доступу, файлах та папках пам'яті дитини.

Гіперопікаюча мати характеризується сильною емоційною включеністю в процеси взаємодії з людьми, прагненням постійно бути у контакті. Найстрашніше – це бути на самоті, бути покинутим. У тілі багато енергії, особливо в грудній клітині, а в голові мало. Великий рівень емоцій заважає добре розуміти і будувати у голові реалістичні причинно-наслідкові зв'язки. Люди з травмою цього періоду не мають відчуття безпеки, де б вони не знаходилися. Практично завжди

є певний рівень фонові тривоги. Тіло людини має свої специфічні характеристики, якими можна діагностувати цю травму (Віннікотт, 2021; Павленко, 2021).

Як ми вже проілюстрували в таблиці 1, кожен з типів матерів впливає на формування заборон, пов'язаних з бажанням, володінням та задоволенням. Наша задача як терапевтів, маючи справу з цим заборонами дати людині можливість відновити ці конструкти та користуватись психологічними можливостями, які вони відкривають.

Метод Я-реконструкція розуміє бажання як усвідомлений чи неусвідомлений потяг особистості, який забезпечує її психічне і фізичне виживання, спонукає її до дій направлених на користь чи шкоду собі (Павленко, 2023). Бажання займають важливу роль в розвитку особистості, знаходячись в основі тілесних потреб, мотивів до виживання того (Павленко 2022). Тим не менш, бажання не завжди призводить до володіння. Тобто, хотіти цукерку, не значить її з'їсти. Деякі важливі бажання, які забезпечують якісне життя особистості так і залишаються на рівні бажань, так як заборона володіти не дозволяє перейти до дій та задоволення потреби. Тому, робота з конструктом «володіння» є не менш важливою частиною терапевтичного процесу в роботі з клієнтом.

З метою кращого розуміння цього елемента в структурі особистості, нами було проаналізовано підходи до визначення поняття «володіння», а також запропоноване власне бачення.

Володіти – мати щось у своєму фанатичному розпорядженні, користуватись цим. До цієї категорії можна віднести як речі, так і знання, навички, особисті якості (Академічний тлумачний словник).

Е. Фромм визначає володіння як зв'язок між індивідом і річчю, у якому оточуючі об'єкти стають невід'ємними частинами Я, тому, що належить індивіду, характеризує його (Фромм, 2010). Г. Марсель, дійшов висновку, що поняття «володіння» поширюється не тільки на навколишні речі, а й на псевдовласність, яку складають ідеї. Володіння ідеєю приносить більш тонке та сильне почуття задоволення, ніж задоволення від володіння просто об'єктом зовнішнього світу (Марсель, 1994).

Р. Пайпс говорить що володіння це потяг, який притаманний кожній людині та пов'язаний з її особистістю, розвиває у неї відчуття віри в себе та власну гідність. Людина має вроджену потребу у володінні, а от реалізувати її може залежно від психологічний та соціальних чинників, в яких вона перебуває. Окрім того, володіння включає в себе переживання приватності та інтимності, усвідомлення свого існування завдяки належності чогось лише тобі (Нартова-Бочавер, 2008).

Думку про володіння як спосіб існування також знаходимо в роботах Е. Фромма, які стверджував, що даний конструкт, як і «буття» є основним способом існування людини та визначає її індивідуальні відмінності. Е. Фромм стверджує, що володіння речами приносить людині задоволення. З цієї точки зору, існування людини без володіння речами неможливе. Речі повинні як мінімум задовольняти первинні потреби людини в їжі та одязі, оскільки людина відчувається комфортно, розпоряджаючись об'єктами своєї власності. Отже, людина завжди матиме потребу в речах, вони дають їй можливість існувати (Фромм, 2010).

В методі психотерапії «Я-реконструкція» володіння визначається як внутрішнє право особистості присвоїти собі матеріальні речі та нематеріальні елементи зовнішнього та внутрішнього світу, яке забезпечує її безпечне психічне існування та можливість конструктивно існувати з собою та оточуючими. Як і в випадку з бажанням, ставлення до свого володіння знаходить своє відображення в емоції, поведінці та тілесних проявах, які поєднуються фантазіями.

Окремо варто розглянути такі форми як володіння як «володіння свободою волі» та «володіння емоціями».

Володіння свободою волі означає можливість зробити вибір в ситуаціях, які залежать від тебе, розуміти варіанти вибору та обрати найкращий на думку особистості, а також володіти можливістю діяти відповідно свого вибору. «Володіння свободою волі» означає можливість здійснити зроблений вибір (Frankfurt, 1969).

Право володіти емоціями ледь не найскладніша тема в психології. Це аспект володіння особистості розвивається тільки за належного ставлення до емоції дитини, визнання їх правомірності та створення умов для проживання, що на жаль не завжди можливо.

Серед основних причин, серед яких особистість відмовляється від своїх емоцій є їх розділення на конструктивні та деструктивні, або це як кажуть, гарні та погані. Хоча емоції є необхідною складовою в житті людини, індикатором, який дає знати добре тобі чи погано і як

ПСИХОЛОГІЯ

наслідок впливати на своє життя з метою його поліпшення. Проте, визначення якоїсь емоції як поганої, зміщує людину відчувати вину за її переживання, відмовляти від цього стану, і як наслідок, бути в бездіяльності в тих умовах, які викликають дискомфорт.

Володіти своїми емоціями це не уникати їх чи приховувати від інших, це можливість їх розуміти, взаємодіяти з ними і проявляти їх в тих чи інших ситуаціях.

Ще один явищем, яке пов'язане з володінням є схильність до самопокращення. Це може мати як конструктивну так і деструктивну форму, так як залежить від соціуму у якому перебуває особистість. Якщо особистість знаходить в умовно конструктивній групі, то вона буде прагнути заволодіти її ідеалами, наприклад, бажання читати книги, вивчати щось нове. У деструктивному середовищі, особистість буде «покращувати» себе відповідно їх ідеалів, наприклад, випивати, вживати наркотики тощо.

Передбачається, що дане явище виникає тому, що люди мотивовані бачити себе виключно з хорошого боку. Проте, як вже зазначалось вище тенденція може приймати різні форми.

Люди, які мають заборону володіння, часту шукають щось, що може хоч якось зняти їх напруження, пов'язане з цим, тому опираються на різні системи, які дозволяють щось «присвоїти». Наприклад, дата народження, де можна прив'язатись до гороскопу і визначити, що якщо тому чи іншому знаку приписують ці якості, значить ними можна володіти.

Інші форми володіння можуть бути пов'язані з фізичними потребами, а точніше з їх обмеженнями. Наприклад, заборонячи собі ту чи іншу дію, річ, продукт, людина може сформувані фантазії про контроль своїх фізіологічних потреб, надконтроль над своїм тілом.

Іншою крайністю може бути відмова від володіння, надмірна жертовність та аскетизм. Зазвичай так трапляється у людей, які росли в гіперопікаючих сім'ях, де любов визначалась як володіння тими чи іншими речами, а також маніпуляціями через ці речі.

Говорячи про заборону володіння, ми говоримо не лише про заборону на щось фізичне, а моральні, пов'язані з володінням у внутрішній реальності особистості. Володіти можна ідеями, образами, фантазіями та іншим. Для З. Фрейда людина, зосереджена виключно на володінні та власності, є неврастеником, душевнохворою людиною. Ми згодні з психологом у цьому питанні, прикладом цього є компульсивне переїдання та інші проблеми харчової поведінки. Скільки б людина не хотіла володіти своєю їжею, як би не старалась, так цього і не може досягти. Тобто особистість, маючи заборону володіти, все ж компульсивно зациклюється на ній.

Заборона на володіння може проявляти у дорослому житті у вигляді активів з дитячого віку. Наприклад, малюк, щоб зрозуміти та вивчити річ, позначити, «запихує» її в рот. Ця форма володіння характерна для періоду коли дитина ще надто мала, щоб мати інші форми контролю над власністю. Це стосується і частин тіла, які дитина може «запихувати» собі до рота. В дорослому віці ми можемо бачити прояви проблем з харчовою поведінкою, обгризання нігтів та інше.

Пропонуємо більш детально розглянути відображення травми конструкту володіння (рис. 1.)

Рис. 1. Відображення травми конструкту володіння відповідно методу психотерапії «Я-реконструкція» (Павленко Т. В.).

На рисунку вище ми бачимо, що володіння виникає не тільки для чогось конкретного, але і до конструктів. Наприклад, заборона на володіння своїм бажанням може сформуватись у дитини, коли її змусили обирати між двома об'єктами, які їй хотілось. Обираючи одну іграшку з двох чи багатьох (а іноді це має бути дуже швидко, бо батьки поспішають), малюк не може точно зрозуміти що йому потрібно, а кілька речей обрати не може. Обравши щось, він розуміє, що втрачає інші варіанти і тому в майбутньому, як тільки особистість чогось захоче, буде відчувати втрату і заради уникнення цих переживань, просто відмовиться від володіння своїми бажаннями. Додатково ми можемо спостерігати розвиток компульсивного розладу, схильності до накопичення речей, так як поки є можливість щось мати не переживаючи страху втрати, людина буде то мати.

Наступним компонентом травми володіння, є заборона володіти тим, що ти вже маєш. Тобто особистість може мати річ, проте не користуватись нею, відкладати на «чорний день». З матеріальними речами це більше менш зрозуміло, про те в стосунках з людьми, подібні переживання можуть стати причиною розвитку залежності. Перебуваючи з партнером, боячись «заявити права на нього», людина постійно боїться втратить об'єкт що поруч, тому робить все, щоб заслужити любов, щоб то, хто поруч, дозволив «собой володіти».

Також хотілось би розглянути заборону володіння своїм задоволенням. Простим прикладом формування такої заборони є «не слухаєш маму, захворієш», «хочеш цукерку замість суму, матимеш хворий живіт», «хто в п'ятницю скаже, той в неділю плаче», ситуації, фантазії де отриманням задоволення несе за собою погані наслідки. Тому, в свідомості людини формується уявлення, що задоволення це щось погане або небезпечне, і тому його варто уникати. Дорослі люди часто путають задоволення з хворобами, і починають використовувати лікарські препарати для лікування. Людина уникає своїх бажань, які можуть закінчуватись задоволенням, уникає всього що її радує, а свої досягнення знецінювати.

Працюючи з заборонаю володіння, нам варто актуалізувати у особистості почуття власності. Для цього варто працювати з наступним:

1. Формування вміння здійснювати контроль над об'єктом власності. Для цього особистість має здійснювати вплив на об'єкт власності (Губеладзе, 2021). Якщо це якийсь предмет, то варто тримати його в руках, якимось використовувати, маніпулювати ним. Коли мова йде про нематеріальні речі, варто навчити клієнта проговорювати свої думки, іноді прописувати їх, відслідкувати свої мотиви, поведінку, емоції, реакції тіла тощо.

2. Інтимне пізнання об'єкта власності. Тобто, актуалізувати власний досвід взаємодії з тим чи іншим предметом, відчуттям, емоцією, ідеєю.

3. Аналіз сил, вкладений в той чи інший об'єкт. Варто пригадати, скільки сил було вкладено в емоції, їх утримання чи втілення, в створення ідеї, заробляння грошей, тощо.

Тобто, заборона володіння послаблюється, коли особистість згадує себе в досвіді, свої сили та взаємодію з тим, що хоче позначити як частину своєї реальності.

При роботі з конструктом володіння (як і з іншими конструктами також) важливо правильно побудувати запит для роботи з терапевтом. При побудові запиту варто враховувати наступні моменти:

- Запит має бути метою, яку прагне досягти клієнт. Тобто, у формулюванні має бути рішення проблеми, а не акцент на ній.

- Запит має бути орієнтованим на рішення. На цьому етапі клієнт має змогу уявити, як він буде почуватись коли проблема вирішиться, коли він навчиться володіти бажаним. Також ми зможемо відслідкувати страхи та переживання, які вже будуть діагностичною інформацією, ілюстрацією внутрішнього матеріалу клієнта, його заборон, які є перешкодою для реалізації конструкту володіння.

- Запит має бути в компетенції психолога. Дуже часто захисні механізми клієнта стають причиною того, що клієнт формує запит, який не є в компетенції спеціаліста, з метою уникнення роботи. Наприклад «я хочу щоб війна закінчилась». Це не є задачею з якою працює психолог, та для клієнта це є можливістю знецінити «загрозу» і уникнути втручання в свої переживання (Павленко 2022).

Висновки. Проблема розуміння «володіння» як психічного явища є не досить розроблено. Здебільшого його розглядають якщо щось предметне, відмінне від внутрішнього світу. Проте, метод психотерапії «Я-реконструкція» має в основі абсолютно новий погляд на структуру особистості, яка включає в себе три основні конструкти: бажання, володіння та задоволення. Володіння виступає як внутрішнє право особистості присвоїти собі матеріальні речі та

ПСИХОЛОГІЯ

нематеріальні елементи зовнішнього та внутрішнього світу, яке забезпечать її безпечне психічне існування та можливість конструктивно існувати з собою та оточуючими. Всі переживання які пов'язані з неможливістю володіти бажаним знаходять своє відображення в тілі, емоціях та поведінці, які пов'язані між собою фантазіями про те що відбувається, світ, своє місце в ньому. Окрім того, в даному психотерапевтичному методі розглядаються нове поняття «травма володіння», яка здебільшого пов'язана з тілесним досвідом і виражається в забороні володіння.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Віннікот, Д. (2021). Маленькі діти та їх матері. Київ: Сварог.
- Губеладзе, І. Г. (2021). Соціальна психологія власності. К.: Талком.
- Нартова-Бочавер, С. К. (2008). Человек суверенный: психологическое исследование субъекта в его бытии. Санкт-Петербург: Питер.
- Марсель, Г. (1994). Быть и иметь. Новочеркасск: Сагуна.
- Павленко, Т. (2021). Основи сексології: теорія та практика. К.: Психобук (Psychobook).
- Павленко, Т. В. (2022). Метод психотерапії «Я-реконструкція» (вступ в метод). Київ: «Психобук» (Psychobook).
- Павленко, Т. В. (2022). Розуміння руйнівних терапевтичних запитів клієнтів у терапевтичному методі «Я-реконструкція». *Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах воєнного стану*. Київ: ДЗВО «УМО». 117-119.
- Павленко, Т. В. (2022). Робота з психосоматичними запитами. Київ: «Психобук» (Psychobook).
- Павленко, Т. В. (2022). Опитувальник «Діагностика довербальних травм згідно методу психотерапії «Я-реконструкція» (ДДТ. ЯР)». Київ: «Психобук» (Psychobook).
- Павленко, Т. В. (2023). Розуміння конструкту «бажання» в структурі особистості відповідно методу психотерапії «Я-реконструкція». *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр.* 1(22). 118-125.
- Pavlenko, Tetyana. (2023). Фантазії як основний спосіб прояву конструктів особистості в методі психотерапії «Я-реконструкція». *Distance Education in Ukraine: Innovative, Normative-Legal, Pedagogical Aspects*, 3: 286-291.
- Білодід, І. К. (1974). *Словник української мови*. К. : Наукова думка, 840 с.
- Фромм, Е. (2010). Мати чи бути? Київ: «Український письменник».
- Frankfurt, H. (1969). Alternate possibilities and moral responsibility. *Journal of Philosophy*. 66.

REFERENCES

- Vinnikot, D. (2021). Malenki dity ta yikh materi [Small children and their mothers]. Kyiv: Svaroh.
- Hubeladze, I. H. (2021). Sotsialna psykholohiia vlasnosti: monohrafiia [Social psychology of property: monograph]. K.: Talkom.
- Nartova-Bochaver, S. K.. (2008). Chelovek suverennyi: psykholohycheskoe yssledovanye sub'ekta v eho bytyu [Sovereign Man: a psychological study of the subject in his being]. Sankt-Peterburh: Pyter.
- Marsel, H. (1994). Byt y umet [To be and to have]. Novocherkassk: Sahuna.
- Pavlenko, T. (2021). Osnovy seksolohii: teoriia ta praktyka [Fundamentals of sexology: theory and practice]. K.: Psykhobuk (Psychobook).
- Pavlenko, T. V. (2022). Metod psykhoterapii «Ia-rekonstruktsiia» (vstup v metod) [Method of psychotherapy "Self-reconstruction" (introduction to the method)]. Kyiv: «Psykhobuk» (Psychobook).
- Pavlenko, T. V. (2022). Rozuminnia ruiniivnykh terapevtychnykh zapytiv kliientiv u terapevtychnomu metodi «Ia-rekonstruktsiia» [Understanding destructive therapeutic requests of clients in the therapeutic method "Self-reconstruction"]. *Psykholoho-pedahohichnyi suprovod profesiinoy pidhotovky ta pidvyshchennia kvalifikatsii fakhivtsiv v umovakh voiennoho stanu*. Kyiv: DZVO «UMO». 117-119.
- Pavlenko, T. V. (2022). Robota z psykhosomatychnymy zapytamy [Work with psychosomatic questions]. Kyiv: «Psykhobuk» (Psychobook).
- Pavlenko, T. V. (2022). Opytuvalnyk «Diahnostyka doverbalnykh travm zghidno metodu psykhoterapii «Ia-rekonstruktsiia» (DDT. YaR)» [Clinic "Diagnostics of preverbal traumas using the method of psychotherapy "I-reconstruction" (DDT. YAR)"]. Kyiv : «Psykhobuk» (Psychobook).
- Pavlenko, T. V. (2023). Rozuminnia konstruktiv «bazhannia» v strukturi osobystosti vidpovidno metodu psykhoterapii «Ia-rekonstruktsiia» [The understanding of the construct of "bazhanna" in the

structure of specialness is consistent with the method of psychotherapy “I-reconstruction”]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seria: Pedagogika. Psykholohiia: zb. nauk. pr.* 1(22). 118-125.

Pavlenko, Tetyana. (2023). Fantazii yak osnovnyi sposib proiavu konstruktiv osobystosti v metodi psykhoterapii «IA-rekonstruktsiia» [Fantasies as the main way to manifest constructs of specificity in the method of psychotherapy “I-reconstruction”]. *Distance Education in Ukraine: Innovative, Normative-Legal, Pedagogical Aspects*, 3: 286-291.

Bilodid, I. K. (1974). *Slovnnyk ukrainskoi movy*. [Dictionary of Ukrainian language]. K. : Naukova dumka. 840 s

Fromm, E. (2010). *Maty chy buty?* [To have or to be?]. Kyiv: «Ukrainskyi pysmennyk».

Frankfurt, H. (1969). Alternate possibilities and moral responsibility. *Journal of Philosophy*. 66.

T. Pavlenko

IMPROVEMENT OF THE “VOLODINNA” CONSTRUCT IN THE STRUCTURE OF SPECIFICITY TYPICAL TO THE METHOD OF PSYCHOTHERAPY “I-RECONSTRUCTION”

Resume

*The article analyzes the concept of the structure of specialness in the method of psychotherapy “I-reconstruction”, and defines the important concept of “possession” as one of the main warehouses. The author's design has been dismantled. Theoretical materials are illustrated with the following tables. There is **further research** in the emerging views on the role of the construct “possession” in the formation of injuries and their influx into life. **Research methods:** theoretical analysis, scientific research in psychology, medicine; systematization and logical organization of the extracted material. The follow-up procedure transferred the findings of the bibliographical, step-by-step problem-based and step-by-step methods using the method of understanding the construct “possession” in the structure of the particularity similar to the method of psychotherapy “I-reconstruction” (Pavlenko, 2022). It has been shown that in order to develop the structure of a particularity, it is necessary to maintain low criteria of similarity in order to allow internal processes to be modified in the new world. In our case, the main constructs are nutritiousness, volition and satisfaction. In this article, a completely new look was proposed at the role of fluid in the life of the individual, which was infused with other structural elements in the human psyche. As a result, the author's designation of the construct “possession” was established, and the formation of trauma to this construct was illustrated in accordance with the method of psychotherapy “I-reconstruction”.*

*In **this work**, the role of the construct “possession” in the structure of specialness was established, and the ability to work in it, in the psychotherapeutic process, was shown. For example, problems in food behavior, the development of delay in speeches, drugs and people, throwing out food or giving away your speeches, a tendency to impulsive purchases are signs of injury to this construct.*

Key words: possession; psychotherapy; structure of specialness; I-reconstruction.

DOI

УДК 159.952.4-053.4:793.7(045)

М. Патруль, О. Кузьмич

РОЗВИТОК ВЛАСТИВОСТЕЙ УВАГИ У ДОШКІЛЬНЯТ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНІК

Резюме

У статті представлено результати теоретичного аналізу властивостей уваги та емпіричного дослідження розвитку властивостей уваги дошкільників засобами ігрових технік.

***Мета дослідження** теоретично проаналізувати, емпірично дослідити особливості розвитку властивостей уваги у дошкільнят, розробити та впровадити корекційну програму розвитку властивостей уваги у дошкільнят засобами ігрових технік.*

***Процедура дослідження** базувалася на комплексі теоретичних, емпіричних та статистичних методів дослідження. Під час теоретичного дослідження були застосовані теоретико-методологічний аналіз, синтез порівняння, систематизація та узагальнення наукової*